

Tájoló

Bakonya, Boda, Bükkösd, Cserdi, Cserkút, Helesfa, Hetvehely, Kővágószőlős, Kővágótöttös

Ajánló

Dr. Dale E. Klein megtekintette a fogadólétesítményt, majd a vájatokban is körbevezették. Az újságírók kérdéseire válaszolva kiemelte: „a létesítmény őrzés-védelmi rendszere nagyon jó”. A média harminc fővel képviseltette magát, köztük olyan külföldi riporterekkel, akik az Egyesült Államok, Nagy-Britannia, Németország, vagy éppen Hollandia újságainak, televíziós csatornáinak tudósítottak.

Bátaapátiba látogatott az amerikai nukleáris hatóság elnöke (3. oldal)

Figyelemmel a megoldandó feladatok társadalmi érzékenységére, a kiadvány szerkesztői jelentős terjedelemben foglalkoztak a cég társadalmi kapcsolataival, a sokrétű tájékoztatási munkával, amely a szakmai, üzemeltetési, kutatási és beruházási, fejlesztési munkák eredményeit hivatott megismertetni a közvéleménnyel, valamint a nemzetközi kapcsolatokkal is.

Kiadvány a tízéves RHK Kft.-ről (4. oldal)

Több küldött felszólalásában az Európai Unió fontos feladataként fogalmazódott meg az is, hogy az unió támogassa az olyan kezdeményezéseket, mint amilyenek például a magyarországi ellenőrző társulások. Hiszen fontos, hogy az emberek minél tájékozottabbak legyenek a környezetükben tervezett és megvalósuló beruházásokkal kapcsolatban.

Barcelonából jelentjük – Kovács Győző beszámolója (6. oldal)

A verseny feladatai között szerepelt szókereső játék, a térség, illetve a radioaktív hulladéktárolás kérdéseivel foglalkozó feleletválasztós teszt, valamint egy szórakoztató kérdésekből összeállított tippelős játék is. A vetélkedő során minden csapat komoly felkészültségről adott tanúbizonyságot.

Dobogós lett a házigazda – vetélkedő Cserkúton az V. Tájoló Nap alkalmából (8. oldal)

Tájoló Nap dicsérettel

Az esős idő ellenére idén is nagy érdeklődés kísérte az október 4-én immár ötödik alkalommal megrendezett Tájoló Napot. A kulturális és ismeretterjesztő program a hagyományokhoz híven azt volt hivatott szolgálni, hogy a legszélesebb körben tájékoztasson a Nyugat-Mecsekben immár 12 éve folyó kutatómunkáról, a tervekről. Ezzel párhuzamosan és ezt követően szórakoztató programok várták a környék lakóit, kellemes időtöltést kínálva számukra.

A Tájoló Nap hagyományosan a Radioaktív Hulladékokat Kezelő Kft. (RHK) és a Nyugat-mecseki Társadalmi Információs és Területfejlesztési Önkormányzati Társulás (NymTIT) közös szervezésében valósult meg. Idén is *Kovács Győző*, Boda polgármestere, a NymTIT elnöke köszöntötte az érdeklődőket. Megnyitóbeszédében hangsúlyozta, hogy egy ilyen nagy nemzeti projekt, amilyen a radioaktív hulladékok biztonságos elhelyezése, nemzetközi szinten is nagy érdeklődést vált ki. Később előadást tartott az információs társulás nemzetközi kapcsolatairól is.

(Folytatás a 3. oldalon)

Terv szerint átadták a tárolót

Felkészült Bátaapáti, indulhatnak az első hordók Paksról

2008. október 6-án Bátaapátiban ünnepélyes keretek között megnyílt a Nemzeti Radioaktív Hulladék-tároló (NRHT) felszíni létesítménye. A szalagátvágási ceremónián részt vett *Dr. Pálinkás József*, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke, *Dr. Rónagy József*, az Országos Atomenergia Hivatal főigazgatója, valamint *Dr. Hegyháti József*, a Radioaktív Hulladékokat Kezelő Kft. ügyvezető igazgatója. A szalagátvágás ünnepélyes ceremóniáját követően az eseményen megjelent végigkísérhettek néhány jelképes hordót azon az úton, amit a Paksról érkező hulladék néhány hét múlva már „élesben” fog bejárni.

A megnyitóbeszédekben a tároló jelentőségét hangsúlyozva elhangzott, hogy így a paksi atomerőmű kis és közepes aktivitású hulladéka biztonságosan és véglegesen lerakható. A felszíni létesítménybe érkező hulladék közelebb kerül a végleges elhelyezéshez, ez pedig jelentős tárolási kapacitást szabadít fel. A Bátaapátiban lévő tároló első két felszín alatti kamrája,

ahol a végleges tárolásra kerül majd sor, 2010 után fejeződik be, a hordók pedig a szükséges további engedélyek megszerzését követően kerülhetnek végleges helyükre.

Helesfa

Másfél kilométeres gyalog- és kerékpárutat építettek a településen. Az út Helesfa központjából a több milliárd forintos beruházás során majdan kiépülő külterületi horgász- és csónakázóhoz vezet, kialakítására CÉDE pályázaton nyerte a pénzt az önkormányzat. A fejlesztés körülbelül hétmillió forintba kerül.

Bejeződött a Helesfai tó medrének kialakítása

A napokban fejeződtek be a többmilliárdos helesfai turisztikai fejlesztés egyik nagy fázisának, a település külterületén kialakítandó horgász- és csónakázó, valamint szörfözőtő mederkialakításának munkálatai. *Gondos Gyula* polgármester arról is beszélt, hogyha minden a tervek szerint alakul, 2009 késő őszére fel is tölthetik a 70 hektáros tavat.

Cserdiben hidat építettek

Nem kertel a cserdi polgármester, lehet bármiről beszélni, de igenis óriási a szakadék a magyarországi cigányok és a magyarok között. Mindezt szeptember 27-én, a hídavatás kapcsán mondta a falu központját átszelő árok fölött. Mostantól a *Szatyor Győző* asztalosműhelyében készült faremek biztosítják az átjárást – szó szerint és képletesen is. *Bogdán László* polgármester ugyanis azt vallja, hogy a többségnek és a kisebbségnek mindenképpen találkoznia kell egy ponton.

Kővágószőlős

Szeptember 24-én tartotta soron következő gyűlését a Nyugat-mecseki Társadalmi Információs és Területfejlesztési Önkormányzati Társulás a kövágószőlősi tájékoztató irodában. A megbeszélésen részt vett *Erős György*, a MECSEKÉRC Zrt. vezérigazgatója és *Hideg József* PR munkatárs. A társulás tagjai és a MECSEKÉRC vezetője áttekintették az egymás közti kapcsolatokat, majd a jövő évi együttműködés lehetőségeiről folytattak megbeszélést.

Iskolakezdesre elkészült az Általános Nevelési Központ felújítása. A közel 20 milliós beruházás során elvégezték a nyílászárók és a belső burkolatok cseréjét, az épület külső szigetelését. A pályázaton elnyert összeghez jól jött az RHK Kft. Nukleáris Pénzügyi Alapból biztosított támogatása is.

Magyarország nem fekete vagy fehér – hirdeti a transzparens a jelképpé vált cserdi híd avatásán

A jövő generációjának talán már természetes lesz az összefogás

Tájéoló Nap dicsérettel

(Folytatás az 1. oldalról)

Az RHK szakemberei, *Dr. Ormai Péter* és *Buday Gábor* a nagy aktivitású hulladékok végleges elhelyezésének koncepciójáról, valamint a majdani tároló létesítéséről tartottak előadást. A szakmai tanácskozást megelőzte egy sajtótájékoztató is, ennek köszönhetően a Baranya megyei sajtó mellett olyan országos médiumok is beszámoltak a nap történéseiről, mint a legnagyobb példányszámú napilap, a Metropol hírújság, valamint a határon túl is fogható Duna TV.

Mariano Vila d'Abadal bemutatta a GMF történetét

Az idei Tájéoló Nap díszvendége a madridi székhelyű GMF (Nukleáris Létesítmények Körüli Európai Önkormányzatok Társulása) főtíkára volt. *Mariano Vila d'Abadal* az európai szervezetről és magyarországi tapasztalatairól beszélt. Kiemelte, hogy hazánk a radioaktív hulladékok biztonságos kezelése terén hatékonyabb és felkészültebb a legtöbb európai országnál. Külön kiemelte, hogy a magyarországi társulások – köztük a NymTIT – példamutatóan használják a tájékoztatás eszközeit annak érdekében, hogy az érintett lakosság minél többet tudjon a tervekről. Dicsérte a Nyugat-Mecsekben élő emberek felelősségteljes gondolkodásmódját is. *Mariano Vila d'Abadal* több televíziós stábnak is kedvezően nyilatkozott a Bodán látottakról-hallottakról, valamint a Bábaapátiban azóta átadott kis és közepes aktivitású hulladéktárolóról.

Az ismeretterjesztő előadásokat, valamint a már hagyományosnak számító horgászversenyt Bodán rendezték, míg a térség általános iskolásainak szervezett játékos vetélkedőnek Cserkút adott otthont. A horgászok közül idén a cserkúti

csapat vehette át a győztesnek járó kupát és oklevelet, míg a gyermekvetélkedőn Kővágótöttös diadalmaskodott.

Öt év egy kis jubileum egy rendezvény életében. Az ünnep fényét emelendő indult körútjára a NymTIT térségében az a vándorkiállítás, amely azt hivatott bemutatni, hogy a társulás falvaiban az elmúlt években melyek voltak azok a beruházások és fejlesztések, amelyekhez a Központi Nukleáris Pénzügyi Alap adta a támogatást. Az átadott létesítményekről készült tárlat remekül példázza, hogy egy nagyberuházás már a tervezés kezdeti szakaszában is hozzájárul a környező települések fejlődéséhez, főként az olyan térség esetében, amely egy országos gond megoldásában szerepet vállal, miként teszik azt a nyugat-mecseki társulás települései. A NymTIT településeinek (Bakonya, Boda, Cserkút, Hetvehely, Kővágószőlős, Kővágótöttös, Cserdi, Helesfa és Bükkösd) polgármesterei, valamint az RHK Kft. vezetői, munkatársai számára kiemelkedően fontos, hogy a kutatási tevékenység legkisebb mozzanatáról is tájékoztatást kapjanak a környékeliek. Ehhez pedig most ismét kötetlen keretet adott a jubileumi Tájéoló Nap.

Bábaapátiba látogatott az amerikai nukleáris hatóság elnöke

2008. szeptember 23-án és 24-én hazánkban tartózkodott Dr. Dale E. Klein, az Amerikai Egyesült Államok Nukleáris Biztonsági Hatóságának (US NRC) elnöke.

Klein úr Bábaapátiba látogatott, hogy megtekintse a Paksi Atomerőmű kis és közepes aktivitású hulladékainak elhelyezésére szolgáló Nemzeti Radioaktív Hulladék-tároló felszíni és felszín alatti létesítményeit. A látogatást követő nemzetközi sajtótájékoztatón az US NRC elnöke úgy fogalmazott: „egyértelmű,

hogy Magyarország jelentős lépéseket tett nem csak a villamosenergia-

termelés, de a hulladék-elhelyezés terén is”.

Dr. Dale E. Klein megtekintette a fogadólétesítményt, majd a vájatokban is körbevezették. Az újságírók kérdéseire válaszolva kiemelte: „a létesítmény őrzés-védelmi rendszere nagyon jó”. A média harminc fővel képviseltette magát, köztük olyan külföldi riporterekkel, akik az Egyesült Államok, Nagy-Britannia, Németország, vagy éppen Hollandia újságainak, televíziós csatornáinak tudósítottak. Dr. Klein mellett természetesen jelen volt *Dr. Rónaky József*, az Országos Atomenergia Hivatal főigazgatója, valamint *Dr. Hegyháti József*, a Radioaktív Hulladékokat kezelő Kft. ügyvezető igazgatója is.

Múlt és jövő 24 oldalon

A Tájéoló legutóbbi számában beszámoltunk már arról, hogy idén júliusban ünnepelte tíz éves fennállását a Radioaktív Hulladékokat Kezelő Kft. (RHK Kft.) valamint a Központi Nukleáris Pénzügyi Alap (KNPA). A kerek évfordulóról ünnepi ülésen emlékezett meg a két szervezet Budapesten a Műegyetem dísztermében. Most a tízéves jubileumra megjelentetett „Tíz éve a radioaktív hulladék-kezelés szolgálatában” című, 24 oldalas, igényes szerkesztésű és megjelenésű kiadványt mutatjuk be.

Aki kézbe veszi a kiadványt, rászán az életéből úgy egy órát, és figyelmesen végigolvassa a fejezeteket, elmondhatja magáról a végén, hogy érthető, a lényegre koncentráló, pontos áttekintést kapott a hazai radioaktív hulladék-kezelés 1998–2008 között végzett munkáiról és eredményeiről. A fejezetek sorra bemutatják az RHK Kft. működését, a kft.-nél dolgozó szakmai kollektívát, valamint minden fontos szakmai területet, amely a Radioaktív Hulladékokat Kezelő Kft. illetékességébe tartozik.

Figyelemmel a megoldandó feladatok társadalmi érzékenysége, a kiadvány szerkesztői jelentős terjedelemben foglalkoztak a cég társadalmi kapcsolataival, a sokrétű tájékoztatási munkával,

amely a szakmai, üzemeltetési, kutatási és beruházási, fejlesztési munkák eredményeit hivatott megismertetni a közvéleménnyel, valamint a nemzetközi kapcsolatokkal is.

A jubileumi kiadvány elérhető és olvasható, valamint letölthető az RHK Kft. honlapjáról, a www.rhk.hu címről.

Kedvcsinálónak most néhány olyan részletre hívjuk fel a figyelmet, amelyek különösen érdekesek lehetnek a Tájéoló olvasói, a NymTIT-társég lakói számára, mert a saját térségben folyó munkákra vonatkoznak, illetve a jövővel kapcsolatban fogalmaznak meg fontos feladatokat, és kitekintést adnak a másikkal, az RHK Kft. működésében ugyancsak fontos térség – Bataapáti és környéke – ügyeibe.

A kiadvány 6. és 7. oldalán foglalták össze a szerkesztők a Bataapáti térségben végzett munkák fő feladatait és céljait. Ez a kis és közepes aktivitású radioaktív hulladék-tároló körzete. „A 2008 közepén záruló első fázisban a felszíni létesítmények üzembe helyezése történik meg (október 6-tal, a megnyitó napjával megtörtént – a szerk.). Ezzel lehetővé válik a paksi atomerőműből beszállított 3000 darab 200 literes hordó ideiglenes tárolása.”

A Bataapáti térségében végzett munkák közül a szerkesztők nyolc történeti jelentőségű döntést állítottak időrendi sorrendbe. Ezekből most a két legfontosabbat ajánljuk az Olvasó figyelmébe.

2005. július 10-én Bataapátiban a képviselő-testület kezdeményezésére véleménynyilvánító népszavazást tartottak. 75 százalékos részvétel mellett a szavazók 90,73 százaléka mondott igent a létesítményre.

2005 novemberében az Országgyűlés megadta a kis és közepes aktivitású radioaktív hulladékok tárolójának létesítését előkészítő tevékenység megkezdéséhez szükséges előzetes, elvi hozzájárulást.

Boda térségéről az alábbi megállapítások és dátumok érdemelnek figyelmet:

2003. július 29-én a Központi Nukleáris Pénzügyi Alapot felügyelő miniszter jóváhagyta a nagy aktivitású és hosszú élettartamú radiokativ hulladékok és a

paksi atomerőmű kiégett kazettáinak végleges elhelyezésére kidolgozott Kutatási Programot.

2003. augusztus 20-án megnyílt a Bodai Információs Park.

2003 októberében az RHK Kft. és a Mecsekérc Környezetvédelmi Rt. aláírta a kutatások végrehajtására vonatkozó keretszerződést.

2004. október 2-án Kővágószőlősen lezajlott az első Tájéoló Nap.

Az ünnepi kiadvány részeként Dr. Hegyháti József, az RHK Kft. ügyvezető igazgatója a következő tíz év feladatait is számba vette, minden területen. A nyugat-mecseki társulás térségére vonatkozó rövid áttekintésben olvasható mondatok talán a legfontosabbak az itt élők számára, hiszen világosan és egyértelműen jelölik ki a következő időszak fő feladatait.

„A nagy aktivitású radioaktív hulladékok végleges elhelyezésének előkészítése érdekében a bodai agyagkő formáció felszíni kutatása alapján a cél egy föld alatti kutatólaboratórium felépítése.”

„A társadalmi kapcsolatépítés továbbra is kiemelt feladatunk marad, ám a programok előrehaladtával a hangsúlyok eltolódhatnak. A bodai kutatások folytatásával tájékoztatási tevékenységünk is meg kell, hogy élénküljön azon a területen.”

Nukleáris reneszánsz

Szeptember közepén Magyarországon járt Dr. Dale E. Klein, az Amerikai Egyesült Államok Nukleáris Biztonsági Hatóságának elnöke. 24-én Bábaapátiban járt és megtekintette az átadás előtt álló kis és közepes aktivitású radioaktív hulladéktárolót. Az ezt követő sajtótájékoztatóján elmondta, milyen korszerűnek, biztonságosnak találta a létesítményt. Az előző napon a nukleáris reneszánszról tartott előadást a Magyar Tudományos Akadémián. Most ezt az előadását ismertetjük.

Az amerikai politikus szakember két szempontból tekinti példaértékűnek hazánk nukleáris politikáját. Az egyik, hogy a magyar állam minden módon kinyilvánítja: küzd a nukleáris fegyverek elterjedése ellen. A másik, ami miatt Amerika kicsit irigykedik is ránk: a Bábaapátiban épülő kis és közepes aktivitású radioaktív hulladék-tároló, amihez hasonlót ök évtizedek óta igyekeznek megvalósítani – egyelőre sikertelenül.

Száznegy reaktor és egyféle sajt

Klein úr röviden bemutatta az általa vezetett kormányhivatal, amely 1974-ben alakult. Ekkor döntött úgy a Kongresszus, hogy nem helyes a korábbi gyakorlat, miszerint ugyanaz a hatóság felügyeli az atomenergiát, amelyik egyben népszerűsíti is. Az atomenergia békés felhasználásának népszerűsítését az Energiaügyi Minisztérium kapta feladatul, felügyelő szervként pedig létrehozták az ő hivatalát, a US NRC-t.

Ők adnak engedélyt az atomerőművek működésére, szabályozzák azt, és az elhasznált fűtőelemek reprocessálásáról,

valamint a hulladékok tárolásáról is gondoskodnak. Ugyanez a hivatal engedélyezi az egyéb célú (egészségügy, mezőgazdaság) nukleáris anyagok felhasználását is. A hatékonyság fenntartása mellett céljuk, hogy a nyilvánosságnak is magas szinten megfeleljenek.

Az amerikai nukleáris reneszánszról szólva elmondta: az elmúlt rövid időszakban hivatalától tizennégy helyszínre kértek engedélyt, összesen huszonhárom új reaktor építésére. Ez azért különösen jelentős, mert előtte évtizedekig nem érkezett ilyen kérelem. Az Egyesült Államokban ma 104 reaktor működik, ezek szinte mindegyike más más. Az új kérelmek jóval standardizáltabbak, de Klein úr úgy gondolja, még mindig nem eléggé. Mint mondta: Amerikában 104-féle reaktor és egyféle sajt van. Ezért irigyli a franciákat, ahol szintén nagyon sok atomreaktor működik, de mind egyféle, míg sajtból 104-féle biztos föllelhető.

Beszámolt arról is, hogy a reprocessálási kérelmek is sokasodnak, sőt legutóbb az Energiaügyi Minisztérium beadott egy kérelmet a Yucca-hegységben épülő nagy aktivitású radioaktív hulladéktároló építésére is.

Regionális nukleáris biztonság

Klein úr tudja, hogy Magyarország is hasonló cipőben jár, hiszen most készül el a Bábaapáti tároló, megkezdődnek a kutatások Boda környékén a majdani nagy ak-

tivitású tárolóra, megnövekszik a paksi blokkok üzemideje és a szakemberek gondolkodnak új atomerőművi blokkok építéséről is.

Véleménye szerint a nemzetközi együttműködésben nem mindig a nagy országok a legfontosabbak. Gyakran azok a kisebb országok, ahol kevesebb a nukleáris létesítmény, viszont erősebb a szabályozás, nagyobb sikereket arathatnak, nagyobb befolyást nyerhetnek.

Erre példa Magyarország együttműködése Szlovákiával, Szlovéniával és a Cseh Köztársasággal. A szabályozó testületek évente tartanak találkozót, és megbeszélik, hogyan lehetne erősíteni a nukleáris biztonságot a régióban. Úgy gondolja, Magyarországnak vezető szerepe van ebben a témában, illetve a négyoldalú együttműködés biztosíték

arra, hogy a nukleáris reneszánsz a régióban is akadálytalanul folytatódjék.

Klein úr azzal zárta előadását, hogy gyakran nagyobb figyelmet fordítunk az atomerőművekre, mint az elhasznált fűtőelemek, a radioaktív hulladék vagy az elhasznált kórházi izotópok kérdésére. Miután a különféle terrorszervezetek évek óta próbálnak szert tenni tömegpusztító fegyverekre, nagyon fontos, hogy minden ország vigyázzon mind az erőműveire, mind a hulladékára. Ezért az amerikai kormány nevében szeretné megköszönni országunknak, hogy csatlakoztunk az amerikai javaslatra megalakult Proliferációs Biztonsági Kezdeményezéshez. Ez a szervezet partnerséget ajánl minden országnak, amely kész megakadályozni a tömegpusztító nukleáris fegyverek elterjedésére törekvő állami és nem állami szereplőket a veszélyes technológiák átvételében.

Fontos mondatok a bábaapáti tároló átadónapságáról

„Az új tároló mind az úgynevezett történelmi hulladék, mind pedig a jövőben keletkező hulladék befogadására alkalmas, abban az esetben is, ha az atomerőmű eredetileg 30 éves élettartamát a kormány jelenlegi tervei alapján húsz évvel meghosszabbítja.”

Dr. Rónagy József,
az Országos Atomenergia Hivatal (OAH) elnöke

„A Bábaapátiban lévő kis és közepes aktivitású radioaktív hulladék-tároló teljes befejezése 2010 után várható. Ezt követően

kerülhet napirendre a nagy aktivitású hulladékok végső elhelyezésének kérdése.”

Dr. Hegyháti József,
a Radioaktív Hulladékokat Kezelő (RHK) Kft. igazgatója

„A Bábaapátiban épülő tároló az Egyesült Államokban is minden bizonnyal engedélyt kapna a működésre, mert eleget tesz az ott érvényes előírásoknak is... Egyértelmű, hogy Magyarország jelentős lépéseket tett nem csak a villamosenergia-termelés, de a hulladék-elhelyezés terén is.”

Dr. Dale E. Klein, az Amerikai Egyesült Államok Nukleáris Biztonsági Hatóságának (US NRC) elnöke

Barcelonából jelentjük

2008. szeptember 29-én és 30-án Barcelonában ülésezett a Nukleáris Létesítmények Körüli Európai Önkormányzatok Társulása (GMF). Az első napon a szervezet közgyűlését tartották meg, míg a második napon előadások hangzottak el. Az eseményen ott voltak a magyar társulások is, így a Nyugat-Mecseki Társadalmi Információs és Területfejlesztési Önkormányzati Társulás (NymTIT) is. A szervezetet természetesen Kovács Győző elnök, Boda polgármestere képviselte.

Elmondása szerint hasznos és kellemes tapasztalatokkal tért haza. A tanácskozáson Európában elismert, fontos döntéshozók is jelen voltak. Többek között felszólalt Ute Blohm-Hieber, az Európai Bizottság nukleáris hulladékgazdálkodásért felelős osztályvezetője, valamint Dr. Tóth János, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság energetikai szekció-

jának elnöke is. Érdekes előadásokat hallgathattak a jelenlévők a nukleáris létesítmények közelében lévő települések támogatásával és a lakossági kommunikációval kapcsolatosan.

Több küldött felszólalásában az Európai Unió fontos feladataként fogalmazódott meg az is, hogy az unió támogassa az olyan kezdeményezéseket, mint amilyenek például a magyarországi ellenőrző társulások. Hiszen fontos, hogy az emberek minél tájékozottabbak legyenek a környezetükben tervezett és megvalósuló beruházásokkal kapcsolatban. Pár nappal később Bodán az V. Tájéoló Nap vendége, Mariano Vila d'Abadal, a GMF főtitkára többször is dicsérte a magyarok felkészültségét a lakossági tájé-

koztatás terén. Kovács Győző is csak megerősíteni tudta, hogy ezen a téren nagyon élénjárunk. Elmondása szerint a barcelonai tanácskozáson több külföldi szervezet képviselője nyilatkozott elismerően a magyarországi gyakorlatról, sőt tapasztalatcserére is bejelentkeztek. A tanácskozás egyik furcsa tapasztalata volt, hogy némely országban a nukleáris létesítmények és a lakosság között még konzultáció sincs, a helyi lakosokat szinte alig tájékoztatják. Hazánkban szerencsére ilyen problémák nincsenek. A NymTIT elnöke elégedetten számolt be arról, hogy évről évre egyre többet tudnak a Nyugat-Mecsekben élők a Radioaktív Hulladékokat Kezelő Kft.-ről (RHK), és annak tevékenységéről, köszönhetően például az idén már ötödik alkalommal megrendezett Tájéoló Napnak.

Kovács Győző beszámolt barcelonai látogatójáról is

Képek az V. Tájéoló Nap bodai rendezvényéről

Dr. Ormai Péter a nagy aktivitású hulladékokról tartott előadást

Kovács Győző a vendégével

Szokás szerint nagy volt az érdeklődés

Dr. Buday Gábor nyilatkozik a sajtó képviselőinek

Nemcsak az elnöknek fontos

Tudós barátom egy roppantul érdekes összeállításra hívta föl a figyelmemet, amely a Nature-ben, a tudományos világ nagyhírű fórumában jelent meg. Egy teljes oldalon tizenhét kérdés, négy válaszlehetőséggel, akárcsak a Legyen Ön is milliomas játékban. A kérdésgyűjtemény egy nemrég megjelent könyvből való, a címe is figyelemre méltó: *Fizika leendő elnököknek. Igencsak aktuális téma.*

Tényleg, mit kell tudnia egy leendő elnöknek? Tudjon meggyőzően beszélni, legyen egyénisége, programja, világképe, széles körű ismeretei, hogy dönteni, határozni tudjon. És fontos az is, hogy fogalma legyen nagyságokról-nagyságrendekről.

A tizenhét kérdésből csak néhányat szeretnék bemutatni önöknek. Érdemes követni őket, mert valóban nagyon érdekesek, sokszor pedig meglepők.

Kezdjük mindjárt egy látszólag egyszerűvel: mit gondolnak, mennyivel kerülne többbe, ha csak világitásra (ami egy mai háztartásban egyáltalán nem a legnagyobb fogyasztó) vezetékes áram helyett a hordozható készülékeket működtető AAA elemeket használnánk? Döbbentés, de igaz: nem hat-, de inkább hétezer-szeresébe!

És önök szerint mekkora az a legnagyobb hatásfok, amivel a napenergiát vilamos energiává lehet átalakítani? Bizony az átlagos, kereskedelembe kapható napelemek hatásfoka elég alacsony,

15% körül jár, de a jelenlegi világcsúcs már egészen szép érték: 41% (persze ezt egyelőre csak laborokban sikerült elérni).

Manapság az egyik ígéretes alternatív üzemanyagjelölt a hidrogén. Kérdés: ha egy tanknyi benzint ugyanennyi folyékony hidrogénnel helyettesítünk, mennyi energiát nyerhetünk belőle? A válasz szomorú: mindössze egyharmadát, tehát ez az autó még aligha versenyképes, különösen, ha a járulékos költségeket is beszámítjuk. Vajon lehetne-e másik jelölt a robbanószernék használat, egyébként viszonylag olcsó TNT? Ha netán megszelídítve hasznosítani lehetne, akkor sem jöhetne szóba, mert a belőle fölszabaduló energia kb. tizenötször kevesebb, mint a benzinnél.

Nagyon tanulságosak a nukleáris technikával kapcsolatos kérdések. A rettenetes mérőldkő az emberiség történetében a hirosimai atomrobbantás, amelynek mintegy százezer közvetlen halálos áldozata volt. De vajon a túlélők hány százalékánál lett halálos rákbetegség okozója a nukleáris sugárzás – felénél, negyedénél? Meglepő, de kevesebb, mint két százalékánál!

Éppígy a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség 2006-ban közreadott jelentésének megállapítását sem könnyű eltálatálni arról, hány rák-megbetegedés írható a csernobili katasztrófa számlájára, milliónál több, vagy 24 ezer (amennyi a NAÜ eredeti becslése volt). A válasz meglepő: körülbelül négyezer. Ez sem kevés persze, de messze alatta jár a radikálisok ál-

tal hisztérikus szerteküirtölt számoknál.

Mit gondolnak, mennyi plutóniumra van szükség egy atombombában, hogy elérjék a robbanáshoz szükséges kritikus tömeget? Nos, a felsorolt lehetőségek között nem könnyű választani, már csak azért sem, mert legalább háromféle gallon meghatározás is létezik (amerikai, amerikai száraz, brit birodalmi), és igen csak nagy a különbség köztük. A helyes válasz már emberközelibb, mert azt mondja a szerző, hogy egy ásványvízes palackba befér.

Az utolsó kérdés, amit szeretnék fölteni önöknek, a légszennyezéssel kapcsolatos: vajon az elmúlt száz évben mennyivel növekedett az atmoszférában a „bűnös” szén-dioxid mennyisége? A helyes válasz (valamivel kevesebb, mint 30%) nem örvendetes, de azért szerintem nem ok a pánikra.

Joggal kérdezheti az olvasó, mérnökként én vajon hányat fejtettem meg helyesen a 17 kérdésből? Bizony, mindössze hatot! Akkor mi várható olyan politikustól, aki, meglehet, jogász vagy történész végzettségű? Nyilván nem is kell neki mindenre tudnia a választ. Lényeges viszont, hogy amikor szükség van rá, feltétlenül jó szakértőket, tanácsadókat válasszon, és az ő segítségükkel tudjon mérlegelni, majd dönteni. Ha képes erre, akkor jó elnök. Ha nem... de ezt már eldönti majd az utókor.

Dr. Szentgyörgyi Zsuzsa,
a Magyar Mérnök Akadémia tagja

Búcsú

Augusztus 27-én, életének 52. évében elhunyt Simon Miklós, a Noguchi Porter Novelli kommunikációs ügynökség egyik vezetője, aki a Nyugat-Mecseki Tájéoló szülőatyja, az első szám óta szerkesztője, a térség fontos eseményeinek állandó résztvevője, tudósítója volt. Az alábbi méltatást mindannyiunk nevében egyik állandó szerzője, Szentgyörgyi Zsuzsa mérnök írta:

„Váratlanul és nagyon korán ment el egy ötletekkel, tervekkel teli, mindig tevékeny, kiemelkedően művelt ember. Számomra személyesen is veszteség, írásaimnak kiváló, érteően okos szerkesztője, lektora volt. Nagy hiányt hagyott maga után, de biztosak lehetünk, emléke megmarad mindnyájunkban, akik együtt dolgozhattunk vele.”

Szentgyörgyi Zsuzsa

Dobogós lett a házigazda

Nagy sikerű játékos szellemi vetélkedőt rendeztek október 4-én délelőtt Cserkúton, az V. Tájoló Napon, melyen a Nyugat-mecseki Társadalmi Információs Társulás (NymTIT) tagtelepüléseinek 13–14 éves diákjai csaptak össze. A kisebb-nagyobb kihívást jelentő feladatokat a gyerekek ügyesen megoldották és nagyszerűen szórakoztak.

A verseny feladatai között szerepelt szókereső játék, a térség, illetve a radioaktív hulladéktárolás kérdéseivel foglalkozó feleletválasztós teszt, valamint egy szórakoztató kérdésekből összeállított tippelős játék is. A vetélkedő során minden csapat komoly felkészültségről adott tanúbizonyságot. A legnagyobb fejtörést az utolsó feladat jelentette a csapatoknak: minél magasabb tornyot kellett építeniük olló, némi ragasztó és rengeteg szívószál segítségével. Kővágótöttös csapata végig magabiztosan vezetett, a diákok minden fordulóban kiválóan teljesítettek, és lelkesedésük is segített nekik meg-

A gyerekek nagyon jól érezték magukat Cserkúton

nyerni a versenyt. A cserkúti diákcsoport remekül vette az utolsó akadályt, a „szívószálból tornyot”, „építményével” az ötödik helyről a másodikra ugrott, így végül dobogóra állhatott. A hetvehelyi csapat a hajrában szintén magabiztosan szerepelt, végül a harmadik helyezettnek járó elismerést szerezte meg. A diákok értékes ajándékokat vehettek át lelkes csapatjátékukért, nagyszerű ered-

ményeikért Kiss Júliától, a Radioaktív Hulladékokat Kezelő Kft. munkatársától.

Gratulálunk és jövőre is várunk minden csapatot a VI. Tájoló Nap vetélkedőjén!

Készül a dobogót jelentő torony

A horgászokat hidegen hagyta az eső

Már-már novemberi hűvös-esős idő fogadta a Tájoló napi horgászverseny résztvevőit, de Bakonya, Boda, Cserdi, Cserkút, Helesfa, Hetvehely, Kővágószőlős és Kővágótöttös pecásai dacoltak a természettel, és hajnaltól délig kitarottak.

A szerencse a cserkútiaknak kedvezett: Pál József és Kunyi Zoltán 3 kiló 74 dekás teljesítményével került a dobogó legtetetejére. Cserdi horgásza, Gerlec Csaba és Pintér József alig fél kilóval szorultak a második helyre, míg a harmadik helyet a verseny egyetlen hölgytagja, a kővágószőlősi Holota Jenőné férjével, Holota Jenővel szerezte meg.

A győztesek cserkútról

NYUGAT-MECSEKI
Tájoló
Bakonya, Boda, Bükksád, Cserdi, Cserkút, Helesfa, Hetvehely, Kővágószőlős, Kővágótöttös

KISTÉRSÉGI HAVILAP

Kiadja a Noguchi Porter Novelli (1054 Budapest, Szabadság tér 7.)

Felelős kiadó a kft. ügyvezető igazgatója. Szerkeszti a szerkesztőbizottság. Készült a Ferling PR & Communications Kft. közreműködésével.

Nyomás: Molnár Nyomda és Kiadó Kft., Pécs
ISSN 1786-0563